

Společné prohlášení nevládních organizací k projednání novely trestního zákoníku ([senátní tisk č. 143](#)) v Senátu.

Vážená paní senátorko, vážený pane senátore,

obracíme se na Vás s žádostí o podporu novely trestního zákoníku ve znění postoupeném Poslaneckou sněmovnou. Předložená novela představuje zásadní krok k řešení dlouhodobě opomíjených problémů v oblasti trestní politiky i naplňování trestní spravedlnosti a ochrany společnosti. Zlepšuje možnosti obětí získat náhradu újmy, zajišťuje lepší ochranu dětí před násilím a zneužitím a zmírňuje trestní represi u společensky méně nebezpečných trestných činů.

Vnímáme, že předkládaná novela vyvolává legitimní politickou diskuzi i to, že načasování jejího projednání tři měsíce před volbami tuto diskuzi značně limituje.

Jedním z diskutovaných témat je i úprava peněžitých trestů a obava, že navržené znění § 67 rozšíří možnosti ukládat za hospodářskou trestnou činnost peněžitý trest jako samostatný a tím tedy umožní pachatelům se z hospodářské kriminality "vyplatit". Na tyto obavy reaguje pozměňovací návrh Ústavně právního výboru Senátu. Signatáři této výzvy se však s výše uvedenou interpretací neztotožňují. Současná právní úprava již dnes umožňuje uložit peněžitý trest jako samostatný v případě, že pachatel sleduje majetkový prospěch, tzn. i za majetkové a hospodářské trestné činy. Nová úprava obecně rozšiřuje možnost uložit peněžitý trest jako samostatný i za další trestné činy (tzn. nejen tam, kde pachatel sleduje majetkový prospěch) s výjimkou zvlášť závažných zločinů, zločinů proti životu, zdraví a v sexuální oblasti. Oproti současné úpravě § 67 tak dochází v normativním textu ve vztahu k hospodářské kriminalitě dokonce ke zpřísnění (nelze uložit za zvlášť závažné zločiny). Nedomníváme se proto, že novela vytváří prostor pro zásadní změnu rozhodovací praxe ukládání samostatných peněžitých trestů za hospodářskou kriminalitu.

Na plénu senátu se mohou objevit i další pozměňovací návrhy předložené v dobré víře, nicméně stanovisko, že přínosy novely převyšují technické nedostatky a doporučení k jejímu přijetí ve znění předloženém Poslaneckou sněmovnou zaznělo i dne 24. 6. 2025 na semináři v Poslanecké sněmovně z úst předních zástupců Nejvyššího soudu, Soudcovské unie i akademické obce.

Pozitivní aspekty novely výrazně převyšují její dílčí nedostatky, Proto s úctou a respektem k roli Senátu v legislativním procesu prosíme senátorky a senátory, aby novelu trestního zákoníku ([senátní tisk č. 143](#)) přijali ve znění postoupeném Poslaneckou sněmovnou.

Závěrem shrnujeme konkrétní pozitivní změny, které novela přináší a na kterých se jako signatáři této výzvy, působící v širokém spektru oblastí činnosti (práce s pachateli, podpora obětí, ochrana dětí, prevence kriminality, adiktologické služby) shodujeme:

- ukotvení principu restorativní justice
- racionalizace trestního postihu a snížení nadměrné trestní represe u bagatelní kriminality (snížení míry uvěznění, která je 4. nejvyšší v EU)
 - snížení trestu za opakovanou krádež

- částečná dekriminalizace neplacení výživného (v případech, kdy to nevede k ohrožení dítěte)
- zmírnění přepočtu výše pokuty na délku náhradního trestu odnětí svobody
- možnost ukládat nižší tresty v případě jejich kumulace
- snížení vybraných trestních sazeb
- posílení práv obětí
 - zvýšení dobytnosti nároku na náhradu škody - akcentací peněžitých trestů dojde k navýšení příjmů z majetkových trestních sankcí. Z těch se budou moci přímo uspokojit oběti trestné činnosti.
 - nárůst zdrojů na podporu péče o oběti - peněžitě tresty budou zdrojem pro podporu činnosti Probační a mediační služby ve prospěch obětí a pro poradny pro oběti
 - stanovení kvalifikačních předpokladů pro výkon práce s dětmi spočívající mj. v nespáchání trestného činu vůči dětem nebo jiného závažného trestného činu
- úprava drogových deliktů:
 - snížení neúměrně vysokých trestů za nakládání s konopím, kdy běžně za konopné delikty padaly osmileté tresty, a to i když se jednalo o pěstování pro vlastní potřebu na výrobu masti (jde o soubor změn několika paragrafů a přidání nového paragrafu speciálně pro konopí).
 - umožnění využití psychedelika psilocybinu pro terapeutické využití (léčba těžkých depresí apod.)

Jsme si vědomi toho, že novela je prvním, ale zásadním krokem k nastartování změn trestní politiky. Věříme, že v dalším volebním období budou realizovány další navazující změny, směřující k modernímu pojetí naplňování trestní spravedlnosti.

Signatáři:

Asociace organizací v oblasti vězeňství

Asociace poskytovatelů adiktologických služeb

Centrum LOCIKA

Česká asociace streetwork

Institut pro restorativní justici

Lobbio

Victima (Asociace organizací pracujících s oběťmi trestných činů)